

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 31 » 10 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, АРХІВОЗНАВСТВО, МУЗЕЄЗНАВСТВО

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітня програма: 032.00.01 Історія та археологія

Київ -2019

Розробник: Гедьо Анна Володимирівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка, **Гуменюк Олена Анатолівна**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Гедьо Анна Володимирівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол від 29 серпня 2019 року, №1

Завідувач кафедри _____ (О. О. Салата)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (О. О. Салата)
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____. _____. 20__ р.

Заступник декана _____ (В. М. Завадський)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО, АРХІВОЗНАВСТВО, МУЗЕЄЗНАВСТВО	
Вид дисципліни	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	6/180
Курс	2,3
Семестр	3,4,5
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	6
Обсяг годин, у тому числі:	180
Аудиторні	70
Модульний контроль	12
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	68
Форма семестрового контролю	екзамен

2. ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

ЗК-1 Вправність мислення. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хиби та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення. Здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

ЗК-2 Розвиненість рефлексії. Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. Критичність і самокритичність мислення. Схильність до самоперевірки отриманих результатів, турбота про якісне виконання професійних завдань. ЗК-3 Інтелектуальна комунікація. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-4 Мовно-текстологічна здатність. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми. Навички написання аналітичних і

публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною, зокрема англійською мовою.

ЗК-5 Особиста ціннісно-вольова налаштованість. Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату та інших виявів недоброчесності. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам. Здатність життєво та фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі та цінності), що нерозривно

поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.

ФК-1 Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.

ФК-2 Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ФК-3 Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.

ФК-4 Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих у фаховому середовищі.

ФК-5 Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел і використання інформаційнопошукових інструментів, таких як бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи, посилання на електронні ресурси.

ФК-8 Фахові знання і професійні навички роботи з виявлення, опрацювання і охорони матеріальної та духовної культурної спадщини.

ФК-10 Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні та соціальні події та явища. ФК-11 Вміння коментувати, анотувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.

ФК-13 Здатність здійснювати відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів.

Програмні результати навчання:

ПРН-3-1 Знати найважливіші факти, події та процеси історичного минулого українського народу і людства загалом.

ПРН-3-2 Розуміти основні тенденції історичного розвитку в конкретні історичні періоди.

ПРН-3-4 Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, категоріальний апарат з історії та археології.

ПРН-3-5 Знати основні типи та види історичних джерел.

ПРН-3-6 Знати необхідний фактичний матеріал для конкретного історичного дослідження.

ПРН-У-1 Здатність виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі.

ПРН-У-2 Здатність оцінювати основні тенденції та особливості історичного розвитку людства у певні історичні періоди.

ПРН-У-3 Здатність аналізувати відмінності в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.

ПРН-У-4 Здатність демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі.

ПРН-У-5 Здатність організовувати практичне вирішення проблем історичної пам'яті та охорони матеріальної і духовної культурної спадщини України.

ПРН-У-6 Здатність планувати дослідницькі проекти з історії, археології, історіографії, джерелознавства, краєзнавства тощо.

ПРН-У-8 Здатність розбивати інформацію на відповідні компоненти та розуміти їх взаємозв'язок: аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії; визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин; досліджувати життя і діяльність конкретних людей у контексті їхньої історичної доби;.

ПРН-У-9 Здатність поєднувати частини разом, щоби одержати ціле з новою системною властивістю: формулювати мету і завдання конкретного історичного дослідження; всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури; аргументувати важливість соціальних функцій історика в сучасному суспільстві; інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук для вирішення актуальних проблем історії та археології; пояснювати значення культурного спадку для розвитку людства в цілому та окремих спільнот; встановлювати ефективну комунікацію з представниками різноманітних субкультур.

ДПРН-4 Для спеціалізації «Історична урбаністика». Знання джерел, історіографії та методів дослідження міської історії і здатність репрезентувати науковий доробок у цій царині.

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ) ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1							
Тема1.Предмет і завдання джерелознавства	7	2					5
Тема2. Класифікація історичних джерел	10	2	2	2			4
Тема3. Наукова критика історичних джерел	9		2	2			5
Тема 4. Судово-слідча документація 20-50-х років XX ст.	2		2				
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	6	4			14
3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ) ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2							
Тема 1. Теорія та методика джерелознавства із всесвітньої історії.	10	6					4
Тема 2. Основні групи джерел та їх місце в джерельній базі всесвітньої історії.	18		8				10
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	8				14
4 СЕМЕСТР (АРХІВОЗНАВСТВО) ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3							
Змістовий модуль 1							
Тема 1. Архівознавство як галузь історичної науки	7	2					5
Тема 2. Архівна система та система архівних установ	9	2	2				5
Тема 3. Архівна україніка.	2		2				
Тема 4. НАФ України: склад, структура, правові засади	11	2	2	2			5
Тема 5. Організація архівних документів	2		2				
Модульний контроль	2						
Змістовий модуль 2							
Тема 6. Облік документів НАФ.	9	2	2				5

Тема 7. Довідковий апарат до документів ІАФ	16	2	4	2			8
Модульний контроль	2						
Разом	60	10	14	4			28
5 СЕМЕСТР (МУЗЕЄЗНАВСТВО) ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4							
Тема 1. Загальна теорія музеєзнавства. Історичне музеєзнавство.	12	2	2				8
Тема 2. Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут. Музей як науково-дослідний заклад	14	2	2	2			
Тема 3. Музейна справа в незалежній Україні.			4				4
Модульний контроль	4						
Разом	30	4	8	2			12
Семестровий контроль	30						
Усього	180	24	36	10			68

4. ПРОГРАМА

ЛЕКЦІЇ

3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Лекція 1

Предмет і завдання джерелознавства

1. Об'єкт і предмет вивчення джерелознавства.
2. Поняття історичного джерела та історичного факту.
3. Зміст і завдання джерелознавства історії України.
4. Методика пошуку, опрацювання та використання історичних джерел

Основні поняття: історичне джерело, історичний факт, класифікація історичних джерел, аналітична та синтетична критика історичних джерел.

Лекція 2

Класифікація історичних джерел

1. Поняття писемного джерела.
2. Класифікація писемних джерел:
 - законодавчі акти;
 - актові матеріали;

- матеріали діловодства;
- статистичні матеріали;
- документи політичних партій та організацій;
- періодичні видання;
- матеріали особового походження

Основні поняття: закони, міжнародні договори та угоди, статuti міжурядових організацій, спогади, мемуари, щоденники, листи, автобіографії.;

ЛЕКЦІЇ

3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Лекція 1, 2 (4 год.)

Вступ. Деякі аспекти теорії джерелознавства

1. Історичні джерела та їх роль в історичній науці
2. Класифікація історичних джерел
3. Джерелознавство як спеціальна галузь наукових історичних знань
4. Зародження та основні етапи розвитку джерелознавства. Джерелознавча література.
5. Деякі особливості джерелознавства нової та новітньої історії

Лекція 3 (4 год.)

Методика пошуку, опрацювання і використання історичних джерел

1. Методи джерелознавчого дослідження.
2. Загальні питання методики історичного дослідження.
3. Етапи роботи з джерелами:
 - методика пошуку та виявлення джерел;
 - класифікація джерел;
 - джерелознавча критика.

ЛЕКЦІЇ

4 СЕМЕСТР (АРХІВОЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Лекція 3

Архівознавство як галузь історичної науки

1. Предмет, об'єкт, завдання архівознавства.
2. Формування архівознавства як наукової дисципліни.
3. Методологічна основа та джерельна база архівознавства

Основні поняття: архів; архівознавство, архівна система, система архівних установ, методи архівознавства.

Лекція 4

Національний архівний фонд України: склад, структура та правові засади

1. Історія формування поняття про сукупний архівний фонд держави.
2. Правові засади існування НАФ.
3. Склад і класифікація документів НАФ України.
4. Класифікація архівних документів.

Основні поняття: НАФ України; архівний документ, документ НАФ, унікальні документальні пам'ятки; особливо цінні документи, фонд, колекція, справа.

Лекція 5

Система архівних установ України

1. Архівна система, система архівних установ, мережа архівних установ як визначальні поняття архівознавства.
2. Структура системи архівних установ України.
3. Державна архівна служба України (Укрдержархів) як центральний орган виконавчої влади у сфері архівної справи та діловодства. Архівні установи системи Укрдержархіву.
4. Типи державних архівів.

Основні поняття: архівна система, система архівних установ, мережа архівних установ, архівна установа, державний архів.

Лекція 6

Облік документів Національного архівного фонду

1. Облік архівних документів як комплекс контрольно-охоронних заходів.
2. Вимоги до облікових документів. Принципи обліку.
3. Облікові документи архіву. Індивідуальний і сумарний облік.

Основні поняття: облік, облікові документи, індивідуальний і сумарний облік, одиниця обліку.

Лекція 7

Довідковий апарат до архівних документів

1. Довідковий апарат як комплекс взаємопов'язаних архівних довідників. Ознаки довідкового апарату.
2. Типо-видова структура довідкового апарату архівів. Типи архівних довідників.
3. Міжархівні, міжфондові та внутріархівні довідники.

Основні поняття: довідковий апарат, архівний каталог, архівний опис, путівник, анотований реєстр описів, архівний каталог.

ЛЕКЦІЇ

СЕМЕСТР (МУЗЕЄЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Лекція 7.

Вступ Музеєзнавство як наукова дисципліна

1. Актуальність та ступінь науковості теми, аналіз джерел і літератури.
2. Місце курсу в системі підготовки молодих спеціалістів гуманітарного профілю.
3. Об'єкт, предмет і метод музеєзнавства.
4. Принципи, методи і форми вивчення курсу.
5. Мета, завдання і специфіка музеєзнавства.
6. Предмет і об'єкт дослідження музейництва.
7. Структура музейництва, музейне джерелознавство, основні напрямки музеєзнавчих досліджень.
8. Музеєзнавство у системі наук.

Основні поняття теми:

1. музейництво,
2. музеєзнавство;
3. музеологія;
4. музеографія.

Лекція 8.

Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут. Музей як науково- дослідний заклад.

1. Поняття "музей". Музейний предмет та його властивості (інформативність, репрезентативність, експресивність).
2. Конкретні ознаки музейних предметів.
3. Музейна цінність, значення, музеєнальність предмету.
4. Соціальні функції музею.
5. Музейна комунікація.
6. Класифікація музеїв: історичні, художні, науково-дослідні, науково-просвітницькі, музеї колекційного типу і музеї ансамблевого типу, музеї-заповідники та ін.
7. Наукова, історична, художня (естетична) морально цінність.
8. Державна музейна мережа та її сучасний стан.
9. Організація науково-дослідницької роботи в музеї.
10. Місце музеєзнавства у системі наук.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Семінарське заняття 1. Класифікація історичних джерел

1. Поняття класифікації історичних джерел, її завдання і значення. Класифікаційні ознаки і критерії класифікації історичних джерел.
2. Основні схеми і моделі класифікації історичних джерел.
3. Особливості класифікації писемних джерел.
4. Класифікація писемних джерел з історії України.
5. Класифікація джерел до курсової роботи.

Література

1. Богдашина О.М. Джерелознавство історії України: Теорія, методика, історія: Навч.-метод. посібник. – Х., 2005.
2. Воронов В.І. Джерелознавство історії України. – Дніпропетровськ, 2003.
3. Джерелознавство історії України: Довідник: Навч. посібник. – К., 1998.
4. Источниковедение истории СССР: Учебник / Под ред. И.Д. Ковальченко. – М., 1981.
5. Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории: Учеб. пособие / И.Н. Данилевский, В.В. Кабанов, О.М. Медушевская, М.Ф. Румянцева. – М., 2000.
6. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. – К., 2002.
7. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. – К., 2017.
8. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. – М., 1987.
9. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації. – К., 1995.
10. Макарчук С. Історичні неписемні джерела. – Л., 2002.
11. Макарчук С. Писемні джерела історії України: Курс лекцій. – Львів, 1999.
12. Підгаєцький В.В. Основи теорії та методології джерелознавства з історії України ХХ ст. - Дніпропетровськ, 2001
13. Пронштейн А.П., Данилевский И.Н. Вопросы теории и методики исторического исследования: Учеб. пособие. – М., 1986.
14. Пушкарёв Л.Н. Классификация русских письменных источников по отечественной истории. М., 1975.
15. Санцевич А.В. Методика исторического исследования. – 2-е изд. – К., 1990.
16. Стрельский В.И. Теория и методика источниковедения истории СССР: Учеб. пособие. – 2-е изд. – К., 1976.

Семінарське заняття 2

Наукова критика історичних джерел

1. Поняття про методiku історичного джерелознавства. Мета, завдання, основні етапи наукової критики джерел.
2. Виявлення історичних джерел (джерелознавча евристика).

3. Аналітична стадія джерелознавчої критики:

А)Зовнішня критика джерела.

Б) Внутрішня критика джерела.

4. Синтетична стадія роботи з джерелами.

Література

1. Богдашина О.М. Джерелознавство історії України: Теорія, методика, історія: Навч.-метод. посібник. – Х., 2005.
2. Воронов В.І. Джерелознавство історії України. – Дніпропетровськ, 2003.
3. Джерелознавство історії України: Довідник: Навч. посібник. – К., 1998.
4. Источниковедение истории СССР: Учебник / Под ред. И.Д. Ковальченко. – М., 1981.
5. Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории: Учеб. пособие / И.Н. Данилевский, В.В. Кабанов, О.М. Медушевская, М.Ф. Румянцева. – М., 2000.
6. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. – К., 2002.
7. Історичне джерелознавство: Підручник/ За ред. Я.С. Калакури. – К., 2017.
8. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. – М., 1987.
9. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації. – К., 1995.
10. Макарчук С. Історичні неписемні джерела. – Л., 2002.
11. Макарчук С. Писемні джерела історії України: Курс лекцій. – Львів, 1999.
12. Підгаєцький В.В. Основи теорії та методології джерелознавства з історії України ХХ ст. - Дніпропетровськ, 2001
13. Пронштейн А.П., Данилевский И.Н. Вопросы теории и методики исторического исследования: Учеб. пособие. – М., 1986.
14. Санцевич А.В. Методика исторического исследования. – 2-е изд. – К., 1990.
15. Стрельский В.И. Теория и методика источниковедения истории СССР: Учеб. пособие. – 2-е изд. – К., 1976.
16. Яковенко Н. М. Вступ до історії. Розділ 8. - К.: Критика, 2007.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

3 СЕМЕСТР (ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Семінарське заняття 1 (2год.)

Законодавчі акти як історичне джерело

Мета: описати законодавчі акти як один із різновидів актових джерел

1. Загальна характеристика західної системи законодавства, види законодавчих актів, публікація законодавчого акту; критичний аналіз законодавчих актів.
2. Конституційний закон Англії – Білль про права (1689) – як джерело з історії державних інститутів і суспільних відносин в країні.
3. Принципи державного устрою і права громадян за Конституційними законами США – статтями Конфедерації (1777), Конституцією Сполучених Штатів Америки (1787), Біллем про права (1791).

Рекомендована література:

1. Барг М.А. Эпоха и идеи. Становление историзма. - М., 1987.
2. Вебер Б.Г. Историографические проблемы. - М., 1974.
3. Документы истории Французской революции: В 2-х т. – М., 1991. – Т. 1.
4. Конституции государств Американского континента / под. ред. Г.С. Гуровича. – М., 1959. – Т.3.
5. Конституция США: история и современность. – М., 1988.
6. Ревуненков В. Г. История Французской революции. – СПб., 2003.
7. Таран Л.В. Провідні тенденції світової історіографії в ХХ ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки //Уер.іст. журнал.-1998.-№5 та Укр.іст.журнал.-1999.-№ 1.
8. Февр Л. Бои за историю. - М., 1991.

Семінарське заняття 2 (2 год.)

Судово-слідчі документи у вивченні всесвітньої історії

Мета: *з'ясувати роль судово-слідчих документів у контексті досліджень на суміжжі історії та юриспруденції*

1. Структура судово-слідчих матеріалів та їх значення при вивченні всесвітньої історії.
2. Проаналізувати внутрішньо-політичне життя нацистської Німеччини за матеріалами Лейпцігського процесу 1933 року.
3. Охарактеризувати матеріали Нюрнберзького судового процесу як джерело з історії внутрішньої та зовнішньої політики Німеччини.

Рекомендована література:

1. Белоконь С. И. Следственные дела ЧК—ГПУ—НКВД—КГБ как исторический источник // Тоталитаризм в России (СССР), 1917—1991: оппозиция и репрессии: Материалы науч.- практ. конференций. Пермь, 1998.
2. Издание судебно-следственных документов советского периода. Метод. пособие. М., 1998.

3. Луцишин А. В. К вопросу об использовании материалов следственных дел политических процессов 20—30-х гг. В качестве исторических источников // Преподаватель XXI век. 2009. №4 (1—2). С. 234—242.
4. Медушевская О.М. Теоретические проблемы источниковедения. —М.,1977.
5. Мнухина Р.С. Источниковедение истории нового и новейшего времени. — М., 1970.

Семінарське заняття 3 (2 год.)

Періодична преса як історичне джерело

Мета: охарактеризувати періодичну пресу як різновид інформаційно-тлумачних джерел

1. Визначення преси і її значення як історичного джерела.
2. Історія виникнення і розвитку преси. Джерела з історії преси.
3. Історична критика преси (групи питань з історичної критики преси: економічна база і кадри, зовнішні дані, історія газети (журналу), питання змісту).
4. Здійснити аналіз українсько-російських відносин поч. ХХІ ст. на шпальтах російської і української преси.

Рекомендована література:

1. Урядовий кур'єр. — 1995-2006 гг.
2. Сучасність. — 1995-2006гг.
3. Україна і світ сьогодні. — 1995-2006гг.
4. Зеркало недели. Международный общественно-политический ежедневник. — 1995-2006 гг.
5. Україна і світ сьогодні. — 1999-2006 рр.
6. Алексеев А. И. Метод Жака Кайзера (Из опыта исследований французской прессы) // Проблемы современной зарубежной печати. Сборник статей. — Л., 1969.
7. Кан А.С. Газета как источник по истории международных отношений // Источниковедение. Теоретические и методологические проблемы. — М., 1969.
8. Смирнова А. С. Образ лидера и политической элиты в прессе Великобритании. — СПб., 2006.

Семінарське заняття 4 (2 год.)

Твори художньої літератури в якості історичних джерел

Мета: оцінити художню літературу як засіб відтворення живого образу досліджуваного історичного явища

1. Специфіка відображення життя літератором та істориком.
2. Значення творів художньої літератури як джерел з нової і новітньої історії.

3. Особливості джерелознавчого аналізу художньої літератури.
4. Книга Данієля Дефо «Робінзон Крузо» як джерело з історії побуту і звичаїв Англії XVII століття;
5. «Людська комедія» Оноре де Бальзака як джерело з історії Франції першої половини XIX століття.
6. Відображення подій першої Світової війни в творах Е. М. Ремарка, Е. Хемінгуей, Я. Гашека.

Рекомендована література:

1. Бальзак в воспоминаниях современников. – М., 1986.
2. Биск И.Я. Курс лекций по источниковедению новой и новейшей истории. – Тамбов, 1971.
3. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки. – М., 1984.
4. Грифцов Б. А. Как работал Бальзак. – М., 1978.
5. Затонський Д. Ернест Хемінгуей – письменник і людина // Ернест Хемінгуей. Твори в 4-х т. – К., 1979.
6. Затонський Д. Перечитуючи Ремарка // Ремарк Е. М. Твори в 2-х томах. – К., 1986.
7. Копосов Н.Е. Как думают историки. – М., 2001.
8. Смоленский Н.И. Теория и методология истории: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М., 2005.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

4 СЕМЕСТР (АРХІВОЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Семінарське заняття 3

Архівна система та система архівних установ (4 год.)

1. Поняття про «архівну систему», її різновиди. Поняття про «систему архівних установ».
2. Архівна система СРСР:
 - а) розвиток архівної справи в СРСР; б) система архівних установ СРСР; в) система архівних установ УРСР.
3. Зміни в архівній справі країн СНД у 90-ті роки XX ст.
4. Архівна система та система архівних установ сучасної України.

Література

1. Архівознавство: підручник / за ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – К., 2002. – С.59-75, 81 - 99.
2. Хрестоматія з архівознавства: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / наук. ред. І.Б. Матяш. – К., 2003. – Розділ 2, 3.
3. Тюнеев В.А. Архивное наследие стран СНГ: хранение, доступ, использование / В.А. Тюнеев // Отечественные архивы. – 1998. – №5.
4. Козлов В.П. Сотрудничество архивистов СНГ: некоторые итоги и возможные перспективы / В.П. Козлов // Отечественные архивы. – 2006. – №3.
5. Система архівних установ України, підпорядковані Укрдержархіву (схема).

Семінарське заняття 4

Архівна україніка

1. Поняття про архівну україніку.
2. Джерела формування архівної україніки, її склад.
3. Український комплекс.
4. Зарубіжний комплекс.
5. Проблеми повернення документів, що перебувають за кордоном.
6. Діяльність Центрального державного архіву зарубіжної україніки.

Література

1. Архівна україніка / І. Матяш // Українська архівна енциклопедія / [редкол.: І. Матяш та ін.]. – К., 2008. – С. 119–120.
2. Архівознавство: Підручник / За ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2002.
3. Боряк Т. «Архівна україніка»: до питання про еволюцію наукового напрямку / Т. Боряк // Вісник Центрального державного архіву зарубіжної україніки. – 2012. – Вип. 1. – С. 46–58.
4. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24.12.1993 р. (№ 3814–ХІІ); нова редакція Закону від 13 грудня 2001 р. (№ 2888–ІІІ).
5. Основні правила роботи державних архівів України [за заг. ред.: Л. Драгомірової, К. Новохатського]. – К., 2004. – 334 с.
6. Про утворення Центрального державного електронного архіву України та Центрального державного архіву зарубіжної україніки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 279-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/279-2007-%D1%80>.

Додаткова

1. Берковський В. Архівна україніка: проблеми формування та забезпечення збереженості / В. Берковський // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Іст. науки. – Острог, 2010. – Вип. 15. – С. 238–244.
2. Боряк Т. «Архівна україніка»: до питання про еволюцію наукового напрямку / Вісник Центрального державного архіву зарубіжної україніки. – К., 2012. – Вип. 1. – с. 46-58
3. Гернович Т. Проблема архівної реституції в сучасному національному законодавстві / Т. Гернович // Архіви України. – 2006. – Вип. 1–6. – С. 43–51.
4. Коваль О. Реституція в архівній справі / О. Коваль // Українська архівна енциклопедія – К., 2008. – С. 664.
5. Кулініч М. Архівна україніка і діяльність Державної служби контролю за переміщенням культурних цінностей через державний кордон України (2000–2011 рр.): короткі підсумки / М. Кулініч // Архіви України. – 2013. – № 3. – С. 11–20.
6. Матяш І. Концепція створення та функціонування Національного реєстру «Архівна україніка» // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2007. - Т. 15. - С. 12-18.
7. Тихенко В. Особливості організації прийому документів зарубіжної україніки (з досвіду роботи ЦДАЗУ) / В. Тихенко, Г. Горбунова // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2013. – № 2. – С. 39–43.

Семінарське заняття 4

Класифікація документів Національного архівного фонду України (4 год.)

1. Загальна класифікація документів Національного архівного фонду України.
2. Класифікація документів у межах архівів.
3. Поняття «архівний фонд». Принцип неподільності архівного фонду.
4. Класифікація документів у межах архівних фондів.
5. Основні чинники виявлення меж архівного фонду та фондової приналежності документів.
6. Правила створення об'єднаних архівних фондів та архівних колекцій.

Література

1. Архівістика: Термінологічний словник / авт.-упоряд.: К.Є. Новохатський, К.Т. Селиверстова та ін. – К., 1998.
2. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України / за ред.: Я.С. Калакура (гол. ред.) та ін. – К., 1998.
3. Архівознавство: підручник. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Я.С. Калакура, І.Б. Матяш. – К., 2010.

4. Бутич І.Л. До питання про шляхи поповнення Національного архівного фонду України // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції (19-20 листопада 1996 року): у 2-х ч. – К., 1997. – Ч. 1. – С 288–294.
5. Видатні вчені Національної академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського (1918– 1998): Путівник. — К., 1998.
6. Кентій А.В. Обліково-довідковий апарат держархівів: його стан, перспективи розвитку і вдосконалення // Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення науковій конференції 15-16 березня 1995 р. / Упор. Т.П. Прись. – К., 1996. – С 26-32.
7. Климова К. Документи Національного архівного фонду в музеях України: принципи класифікації та обліку // Студії з архівної справи та документознавства. – Т. 1. – К., 1996. – С13–20.
8. Матяш І.Б. Формування Національного архівного фонду України: історія та сучасні проблеми//Стратегія комплектування фондів наукової бібліотеки: Тези доповідей міжнародної наукової конференції. – К., 1996. –С. 101–103
9. Метальникова Н. Проблеми комплектування архівів фондами громадських об'єднань у сучасній Україні// Студії з архівної справи та документознавства. – Т.2.–К., 2005. – С. 25–29
10. Пиріг Р.Я Документальна спадщина Компартії України: проблеми інтеграції в систему державної архівної служби // Константи: Альманах соціальних досліджень. – 1996. – № 2 (5). С 5–10.
11. Портнов Г.В. Деякі питання формування Національного архівного фонду на сучасному етапі// Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15–16 березня 1995 р. –К., 1996. – С 22–25.
12. Путро О.І. Архівний фонд Національної Академії наук України як складова частина НАФ: історія та сучасні проблеми// Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наукові доповіді Всеукраїнської конференції (19–20 листопада 1996 року) у 2-х ч. – К., 1997. – С 56– 61.
13. Хрестоматія з архівознавства: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / наук. ред. І.Б. Матяш. – К., 2003. – Розділ 3.

Семінарське заняття 4

Організація архівних документів

- 1.Організація документів Національного архівного фонду: організація в межах системи архівних установ
- 2.Структурні рівні організації архівних документів:
 - в межах архіву,
 - архівного фонду,

➤ архівної справи

Рекомендована література

Основна

1. Архівні установи України: Довідник / Держкомархів України, УНДІАСД. – 2-ге вид., доп. – К., 2005. – Т. 1. – 692 с.
2. Архівознавство: Підручник / За ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2002.
3. Автократов В.Н. Некоторые теоретические вопросы архивного описания // Актуальные проблемы архивоведения и документоведения. Естественнонаучные вопросы архивного дела. – М: ВНИИДАД, 1981. – С.202-239
4. Загальний міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G) / Держкомархів України. УНДІАСД; Укр. версія Г. В. Папакіна. – 2-ге вид. – К., 2002. – 48 с 8Основні правила роботи державних архівів України [за заг. ред.: Л. Драгомірової, К. Новохатського]. – К., 2004. – 334 с.
5. Правила описування архівних документів (ISAD (G):1999, NEQ): ДСТУ 4331:2004 / розробники: Н. Христова (кер.), Л. Драгомірова, С. Лозова. – Чин. від 01.07.2005. – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – 15 с. – (Національний стандарт України).

Допоміжна

1. Алексеева Е.В., Афанасьева Л.П., Бурова Е.М. Архивоведение: Учебник. – М., 2002.
2. Драгомірова Л. Оптимальна модель організації документів Національного архівного фонду: методологія визначення і технологія створення (науково-практичний коментар до третього розділу «Основних правил роботи державних архівів України» //Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2004. – Т. 11. – С. 111–133
3. Елпатьевский А. В., Хими́на Н. И. Фондирование документов современных организаций //Отечественные архивы. – 2005. – № 2. – С. 28–34.
4. Методичні рекомендації щодо застосування ДСТУ 4331:2004 «Правила описування архівних документів» / Держкомархів України, УНДІАСД; упоряд. Н. М. Христова. – К., 2008. – 52 с.
5. Організація роботи щодо приймання, фондування та обліку виборчої документації в архівних установах Вінницької області: Методичні рекомендації: [Текст] 37 /Державний архів Вінницької області; укладачі: Винокурова Ф. А., Мотрук Н. Ю. – Вінниця, 2006. – 37 с
6. Пиріг Р.Я. Архівне будівництво в Україні: проблеми наукового забезпечення / Р.Я.Пиріг // Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15-16 березня 1995 р. / Упор. Т.П.Прись. – К., 1996. – С. 92-96.

7. Селіверстова К. До проблеми впровадження у практику ISAD (G)-1994 і адаптації українських методик архівного описування до світових інформаційних систем // Студії з арх. справи та документознавства. -К., 1997. -Т. 2.- С. 123-127.
8. Складення архівних описів: метод. Рекомендації / Держ. архів. служба України, УНДІАСД ; уклад.: Н. М. Христова. – К., 2013. – 147 с. 17. Фондування документів НАФ: метод. рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД ; уклад. Приходько Л. Ф. – К., 2009. – 39 с.
9. Тельчаров А.Д. Архивоведение: Конспект лекций. – М., 2004.
10. Трач Ю.В. Архівознавство: Навч. посібник для дистанційного навчання. – К., 2005.
11. Фондування документів НАФ. Методичні рекомендації. – К., 2009. URL: http://www.archives.gov.ua/Archives/IASD/Formuv_NAF.pdf.

Семінарське заняття 5

Облік документів у державних архівах України (2 год.)

1. Поняття про облік документів, основні принципи обліку документів Національного архівного фонду України.
2. Система облікових документів державних архівів з постійним складом.
3. Облік документів у державних архівах зі змінним складом.
4. Облік документів в архівах установ, організацій та підприємств.
5. Топографування документів архівів.

Література

1. Архівістика: Термінологічний словник / авт.-упорядн.: К.Є. Новохатський, К.Т. Селіверстова та ін. – К., 1998.
2. Архівознавство: підручник. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Я.С. Калакура, І.Б. Матяш. – К., 2010.
3. Архівознавство: підручник для студ. вищих навчальних закладів України / за ред. Я.С. Калакура. – К., 1998.
4. Климова К. Документи Національного архівного фонду в музеях України: принципи класифікації та обліку // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 1996. – Т. 1. – С. 13-20.
5. Крайская З.В. Архивоведение: учебник / З.В. Крайская, Э.В. Челлини.- М., 1996.
6. Краткий словарь архивной терминологии.– М.- Л., 1968.
7. Хрестоматія з архівознавства: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / наук. ред. І. Б. Матяш. – К., 2003. – Розділ 9.

Семінарське заняття 6

Науково-довідковий апарат в архівних установах України (4 год.)

1. Значення централізації архівної справи для правильної організації науково-довідкового апарату.
2. Призначення та мета організації науково-довідкового апарату в архівних установах України.
3. Уявлення про систему науково-довідкового апарату Національного архівного фонду України й основи її створення.
4. Структура та характерні особливості науково-довідкового апарату в державних архівах України.
5. Типи та види архівних довідників за змістом документів.
6. Описи, їх призначення та місце в системі науково-довідкового апарату. Методика складання описів. Складові частини описів, їх зміст. Система побудови описів.
7. Каталоги. Призначення каталогів, їх види, характерні риси та особливості. Методика складання каталогів.
8. Путівники державними архівами України. Їх призначення, характерні риси та особливості. Загальна схема путівників. Система складання характеристик архівних фондів у путівнику.

Література

1. Архівознавство: підручник. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / Я.С. Калакура, І.Б. Матяш.
– К., 2010.
2. Хрестоматія з архівознавства: навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / наук. ред. І. Б. Матяш. – К., 2003. – Розділи 6, 10, 14.
3. Типове положення про архівний підрозділ державного органу, органу місцевого самоврядування державного підприємства, установи і організації // Архіви України. – 1996. – № 1-3.
– С. 110-112.
4. Типове положення про експертну комісію державного органу, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації // Архіви України. – 1996. – № 1-3 – С. 112-114.
5. Архівістика: Термінологічний словник / авт.-упорядн.: К.Є. Ново-хатський, К.Т. Селиверстова та ін. – К., 1998.
6. Архівознавство: підручник для студ. вищих навчальних закладів України / за ред. Я.С. Калакури. – К., 1998.
7. Крайская З.В., Челлини Э.В. Архивоведение: учебник / З.В. Крайская, Э.В. Челлини. – М., 1996.
8. Мітюков О. Г. Радянське архівне будівництво на Україні. 1917-1973: монографія / О.Г.

Мітюков. – К., 1975.

9. Перелік типових документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств із зазначенням термінів зберігання документів. – К., 1997.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

5 СЕМЕСТР (МУЗЕЄЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Семінарське заняття 7.

Теорія і практика музейної справи. Музей як соціокультурний інститут. Музей як науково-дослідний заклад (2 год.)

1. Музейна справа як система.
2. Три рівні музейної справи: підсистеми музейного предмета, музею, музейного будівництва.
3. Структура системи музейної діяльності.
4. Історія музейної справи – складова частина історії культури, наука, мистецтва.

Література

1. Кошка І.М. Сьогодні і завтра охорони пам'яток України. – К., 1986.
2. Музеї, меценати, колекції. / Зб. наук. праць. – К., Полтава, 2000.
3. Омельченко Ю.А. Музейне будівництво в Україні в 1921-1945 рр. // УІЖ. – 1975. - № 3.
4. Омельченко Ю.А. Розвиток учбових музеїв. – К., 1988.
5. Станюкович Т.В. Этнографическая наука и музеи. – Л., 1978.

Семінарське заняття 8.

Музейна справа в незалежній Україні. Сучасна теорія підсистем "Музей". (4 год.)

1. Нові напрямки в діяльності музеїв усіх профілів.
2. Труднощі роботи музеїв зумовлені економічною кризою.
3. Реконструкції та відкриття нових експозицій.
4. Використання новітніх технологій у музейній справі.
5. Розширення міжнародних зв'язків вітчизняних музеїв.
6. Робота музеїв в умовах ринкової економіки.
7. Позбавлення музеїв ідеологічного тиску з боку держави.

8. Сучасна наукова концепція музею, його визначення, завдання соціальні функції.
9. Загальна і окрема методика музейної справи.
10. Специфіка музейної діяльності.
11. Класифікація і характеристика музеїв різних типів і профілів.
12. Досвід централізації музеїв, їх філіали. Музейні об'єднання.

Література

1. Кошка І.М. Сьогодні і завтра охорони пам'яток України. – К., 1986.
2. Музеї, меценати, колекції. / Зб. наук. праць. – К., Полтава, 2000.
3. Омельченко Ю.А. Музейне будівництво в Україні в 1921-1945 рр. // УІЖ. – 1975. - №
4. Омельченко Ю.А. Розвиток учбових музеїв. – К., 1988.
5. Станюкович Т.В. Этнографическая наука и музеи. – Л., 1978.
6. Шола Т. Предмет и особенности музеологии // Museum. – 1987.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

4 СЕМЕСТР (АРХІВОЗНАВСТВО)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Зм. 1.

Практична робота 1. Джерела особистого походження

Мета заняття: набуття навичок опрацювання та класифікації особистих листів, мемуарів (спогадів), щоденників, автобіографій

1. Склад і особливості джерел особистого походження.
2. Мемуарна література.
3. Епістолярні джерела.

Література:

- Макарчук С.А. Писемні джерела з історії України. – К., 1998. – С.294-316.
- Історичне джерелознавство /Під ред. Я.С.Калакури. – К., 2004.
- Кабанов В. В. Источниковедение истории Советского общества : Курс лекций / Рос. гос. гуманит. ун-т. - М., 1997.
- Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники Российской истории. Учебное пособие. – М.,1998.
- Источниковедение новейшей истории России : теория, методология и практика / [Ю. П. Бокарев, Л. В. Борисова, С. В. Журавлев и др.]. - М., 2004.
- Шайкан В. Архівні щоденники як живе авторське бачення Другої світової війни // СІД: питання теорії та методики. – Вип.10(2). – 2003.
- Пиріг Р. Я. МЕМУАРИ СУЧАСНИКІВ ЯК ДЖЕРЕЛО З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 років // Проблеми вивчення історії української революції. 1917–1921 рр. / НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2009. – Вип. 4.

Стрельский Г.В. Мемуары как источник изучения истории Великого Октября на Украине. – К., 1978.

Голубцов В.С. Мемуары как источник по истории советского общества. – М.: Издательство Московского университета, 1970. – 116 с.

Курносков А.А. Приемы внутренней критики мемуаров (Воспоминания участников партизанского движения в период ВОВ как источник) // Источниковедение: Теоретические и методические проблемы. – М.: «Наука», 1969. – С.478-505.

Практична робота 2. Джерелознавча евристика та характеристика джерельної бази за темою курсової роботи

Мета заняття: набуття навичок проведення джерелознавчої евристики за певною темою формування списку джерел, вмінь характеризувати джерельну базу курсової роботи за типами та видами.

1. Тема курсової роботи.
2. Характеристика джерельної бази курсової роботи.
3. Оформлення списку джерел до курсової роботи

Зм. 2.

Практична робота 1. Організація роботи державних архівів

Мета заняття: набуття навичок роботи з документами щодо організації діяльності архівних установ. Сформулювати здатність використовувати інтернет-ресурси та технології для вирішення практичних у галузі професійної діяльності.

Завдання: засобами Інтернет (офіційні сайти Державної архівної служби України та архівних установ) студент має проаналізувати діяльність архівних установ (керівництво, структура, діяльність підрозділів). Роботу слід оформити у письмовій формі, де презентувати діяльність архівної установи. Обсяг роботи до 5 стр.

Під час підготовки до практичного заняття студентам необхідно ознайомитись із:

1. поняттям «архів», «архівна установа»;
2. основні напрями діяльності архівних установ;
3. нормативними актами щодо організації діяльності архівних установ;

Рекомендована література:

1. Архівознавство: Підручник / За ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2002.
1. Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» від 24.12.1993 р. (№ 3814–ХІІ); нова редакція Закону від 13 грудня 2001 р. (№ 2888–ІІІ).
2. Основні правила роботи державних архівів України [за заг. ред.: Л. Драгомірової, К. Новохатського]. – К., 2004. – 334 с.
3. Положення про організацію роботи архівів: наказ Міністерства юстиції України 27.05.2015 № 797/5. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0624-1>
4. Типове положення про архівний підрозділ державного органу, органу місцевого самоврядування державного підприємства, установи і організації // Архіви України. – 1996. - № 1-3. – С. 110-112

Практична робота 2.

Мета: закріпити отримані знання студентів за темою «Інформатизація архівної справи» та набуття навичок та вмінь щодо роботи з інформаційними технологіями архівних установ.

Методичні рекомендації: використовуючи ресурси мережі Інтернет проаналізувати стан та перспективи розвитку Інтернет-ресурсів державних архівних установ України.

1. визначити поняття «інформатизація архівної справи», «комп'ютеризація».
2. охарактеризувати основні завдання інформатизації архівної справи.
3. проаналізувати офіційні сайти архівних установ щодо представлення інформації про фонди та діяльність архіву

Рекомендована література:

1. Архівні установи України: Довідник / Держкомархів України, УНДІАСД. – 2-ге вид., доп. – К., 2005. – Т. 1. – 692 с.
2. Архівознавство: Підручник / За ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2002.
3. Боряк Г. Десять років інформатизації архівної справи в Україні: проблеми, здобутки, перспективи / Г.Боряк // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: Міжвід. зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 5. – С. 9-18.
4. Боряк Г. Сукупна архівна спадщина України: до проблеми змісту понять Державного та Національного архівного фонду / Г.Боряк // Архіви України. – 1995. – № 4-6. – С. 42-61.
5. Гернович Т. Проблема архівної реституції в сучасному національному законодавстві (Порівняльний аналіз національних традицій Білорусі, Росії, України та Польщі) / Т.Гернович // Архіви України. – 2006. – № 1-6. – С. 86-93.
5. Державна архівна служба України. Офіційний сайт. – Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/>
6. Лозицький В.С. Національний архівний фонд як складова інформаційних ресурсів суспільства / В.С.Лозицький // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 1998. – Т. 3. – С. 51-52.
7. Основні правила роботи державних архівів України / Держкомархів України. – К., 2004.
8. Про Національний архівний фонд і архівні установи: закон України від 24 грудня 1993 р. – К., 1994. – 18 с.
9. Хрестоматія з архівознавства: Навч. посібник / Упоряд.: Г.В. Боряк, І.Б. Матяш. – К., 2003.

5. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

5.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

			Змістовний модуль 1	Змістовний модуль 2	Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4
--	--	--	----------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

№ з/п	Вид діяльності студента		Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку	Кільк. одиниць до розрахунку
1.	Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	5	5	2	2
2.	Відвідування семінарських занять	1	3	3	4	4	7	7	4	4
3.	Відвідування практичних занять	1	2	2	-	-	3	3	1	1
4.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	7	35	3	15	2	10
5.	Робота на практичних заняттях	10	2	20	-	-	3	30	1	10
6.	Робота на семінарських заняттях	10	3	30	4	40	7	70	4	40
7.	Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	2	50	2	50
9.	Разом			97		107		180		117
Максимальна кількість балів: 501										
Розрахунок коефіцієнта: $60:501 = 1,2$										

5.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Історія України.			
1.	Предмет і завдання джерелознавства	5	5
2.	Класифікація історичних джерел	5	5
3.	Різновиди доступу до архівної інформації.	5	5
4.	Історія архівної справи в Україні	10	15
5.	Напрями та форми науково- дослідної роботи архівів	10	10
6.	Архівна термінологія (перелік додається)	10	10
7.	Види методичних посібників, засоби їх впровадження.	5	5

8.	Потреби в архівній інформації та групи її споживачів.	4	5
Змістовий модуль 2. Всесвітня історія.			
1,2	Теорія та методика джерелознавства із всесвітньої історії.	4	10
3	Статистичні джерела.	2	5
4	Фото - фоно - кінодокументи як історичні джерела.	2	5
5	Мемуарна і епістолярна література.	2	5
6	Дипломатичні документи як історичне джерело.	2	5
7	Усна історія як історичне джерело.	2	5
	Разом за змістовим модулем 1	68	90

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

5.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульна контроль проводиться у *письмовій* формі. Студенти отримують три теоретичних питання з тем поточного модуля для відповіді. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

Критерії оцінювання МКР:

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Робота виконана на рівні самостійного творчого мислення на основі ґрунтовного знання проблеми, що висвітлюється, основних понять та категорій, розуміння закономірностей історичного процесу, грамотне, логічно-послідовне викладення історичного матеріалу, вміння пов'язувати його з сучасністю, робити узагальнення та висновки.	20-25
2	Робота виконана на рівні самостійного мислення з елементами творчого пошуку, розуміння студентом основних закономірностей історичного процесу. Допускаються окремі незначні помилки та неточності у	15-19

	висвітленні неосновних аспектів проблеми.	
3	Робота виконана на рівні репродуктивного мислення. Допускаються недостатньо вірні формулювання, окремі незначні помилки у висвітленні основних аспектів проблеми, незнання студентом другорядних понять і категорій.	10-14
4	Робота виконана зі значними помилками, що мають принципове значення в оцінці подій і фактів. Незнання історіографії. Неспроможність студента аналізувати історичний матеріал, робити узагальнення та висновки. пов'язувати історичні події з сучасністю, невірна відповідь на питання. Невиконання роботи.	0-9
Разом		25 балів

5.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Формою семестрового контролю є іспит.

5.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Об'єкт історичного джерелознавства.
2. Предмет історичного джерелознавства
3. Методологічні засади, функції та завдання джерелознавства.
4. Поняття про джерельну інформацію та джерельну базу історичних досліджень
5. Класифікація історичних джерел.
6. Структура історичного джерелознавства.
7. Поняття про методiku історичного джерелознавства. Мета, завдання, основні етапи наукової критики джерел.
8. Виявлення історичних джерел (джерелознавча евристика).
9. Аналітична стадія джерелознавчої критики:
10. Синтетична стадія роботи з джерелами.
11. Зміст і завдання джерелознавства історії України.
12. Давньоруське літописання.
13. Законодавчі акти XI-XII ст. як джерело з історії України.
14. Законодавчі джерела з історії України литовського та польського походження.
15. Актові та діловодні джерела з історії середньовічної України.
16. Законодавчі акти і пам'ятки правової думки Гетьманщини.
17. Законодавчі акти Російської та Австрійської імперій як джерело з історії України XVIII – поч. XX ст.
18. Діловодство російських та австрійських органів влади та управління як джерело з історії України XVIII – поч. XX ст.
19. Діловодство приватних господарств і капіталістичних підприємств як джерело з історії України II пол. XIX – поч. XX ст.
20. Описово-статистичні джерела з історії України II пол. XVII ст. – XVIII ст.
21. Описово-статистичні джерела з історії України XIX - поч. XX ст.

22. Статистичні матеріали II пол. XIX – поч. XX ст. як джерело з історії України.
23. Періодична преса України поч. XX ст.
24. Джерела особистого походження з історії України XVIII – поч. XX ст.
25. Законодавчі акти як джерела з історії України 1917-1920 рр.
26. Особливості джерел з історії УРСР та СРСР XX ст.
27. Об'єкт і предмет вивчення архівознавства.
28. Основні поняття архівознавства. Зв'язок архівознавства з іншими дисциплінами.
29. Методологічні засади та методи архівознавства.
30. Закон України “Про Національний архівний фонд та архівні установи”.
31. Поняття про “архівну систему”, її різновиди.
32. Система архівних установ сучасної України.
33. Правові засади існування НАФ.
34. Склад і класифікація документів НАФ України.
35. Архівна україніка. Український комплекс. Актуальні проблеми.
36. Архівна україніка. Зарубіжний комплекс. Актуальні проблеми.
37. Українські архівні центри за кордоном. Україніка в закордонних архівосховищах.
38. Поняття про організацію документів НАФ та її ознаки. Організація документів НАФ на рівні системи архівних установ.
39. Організація документів НАФ на рівні архіву.
40. Організація документів НАФ на рівні архівного фонду та справи.
41. Формування НАФ. Експертиза цінності документів.
42. Комплектування державного архіву.
43. Поняття про архівне описування.
44. Принципи та методи описування.
45. Види описування.
46. Поняття про облік архівних документів, його принципи та вимоги до нього.
47. Облікові документи архіву.
48. Централізований державний облік документів НАФ.
49. Поняття про довідковий апарат архівів, його ознаки.
50. Структура довідкового апарату архівів.
51. Різновиди архівних довідників.
52. Напрями та форми науково-дослідницької роботи архівів.
53. Завдання, зміст і форми методичної роботи архівних установ.
54. Потреби в архівній інформації та групи її споживачів.
55. Напрями та форми використання архівної інформації.
56. Поняття про матеріальну основу архівних документів.
57. Технології зберігання архівних документів.
58. Забезпечення фізико-хімічної збереженості документів.
59. Експертиза цінності документів: завдання, принципи, критерії. Діяльність експертних комісій.
60. Статус та структура архівів. Державний архів. Планування, звітність та економічна діяльність архівів.
61. Джерелознавчий аналіз законодавчих актів. Принципи державного устрою і права громадян за Конституціями Франції 1791, 1793, 1795 рр.
62. Дипломатичні документи Вестфальського конгресу.
63. Мемуари Уїнстона Черчилля як джерело з історії Другої світової війни.

64. Визначення преси і її значення як історичного джерела. Українсько-російські відносини поч. ХХІ ст. на шпальтах російської і української преси.
65. Публіцистична література при вивченні проблем всесвітньої історії та її джерелознавчий аналіз. Памфлет Т. Пейна «Права людини».
66. Поясніть, чи існує кінематографічне бачення історії? Фільми Чарлі Чапліна як історичне джерело з історії повсякдення.
67. Структура судово-слідчих матеріалів та їх значення при вивченні всесвітньої історії. Внутрішньополітичне життя нацистської Німеччини за матеріалами Лейпцігського процесу 1933 року.
68. Особливості джерелознавчого аналізу художньої літератури. «Людська комедія» Оноре де Бальзака як джерело з історії Франції першої половини ХІХ століття.
69. Склад документації політичних партій та громадських організацій, система її збереження. Матеріали і документи торійської партії в Англії кінця ХVІІ - поч. ХVІІІ ст.
70. Критичний аналіз епістолярних джерел. Листування Й. Сталіна, У. Черчилля, Т. Рузвельта як джерело з історії антигітлерівської коаліції в роки Другої світової війни.
71. Поясніть тезу істориків-позитивістів Ш. Ланглуа та Ш. Сеньобоса – «Історія пишеться за джерелами».
72. Поясніть тезу німецького історика ХІХ ст. Леопольда фон Ранке, що в історичній науці потрібно показати все, як відбувалось насправді.
73. Поясніть тезу російського історика О. Лаппо-Данилевського «джерела – реалізований продукт людської психіки».
74. Роль епістолярних матеріалів у вивченні проблем всесвітньої історії.
75. Матеріали Нюрнберзького судового процесу як джерело з історії внутрішньої та зовнішньої політики Німеччини.
76. Проаналізуйте етапи розвитку періодичної преси у світі. Поясніть тезу англійця У. Бергхофа: преса – четверта влада.
77. Класифікація, порядок архівного збереження і використання фото- фоно - кінодокументів.
78. Історична критика фото - фоно - кінодокументів.
79. Становлення усної історії як окремої гілки історичної науки. Зарубіжні та українські центри усної історії.
80. Відображення подій першої Світової війни Е. М. Ремарка, Г. Фаллади, Е. Хемінгуей, Я. Гашека.

5.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальн ою шкалою	Значення оцінки
A	90–100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82–89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75–81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69–74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60–68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

6. НАВЧАЛЬНО – МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 180 год.

З них: лекції (40 год.), семінарські заняття (30 год.), самостійна робота (68 год.), модульний контроль (12 год.), семестровий контроль (30 год.)

Модулі	Зм 1.				Зм 2.							Зм 3.			
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11	Зм 1.			
												T.12	T.13	T.14	T.15
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)			Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)					Л.12 (2 б.)	Л.13 (2 б.)		Л.15 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11б.)	С.2 (11б.)	С.3 (11б.)	С.4 (11б.)	С.5 (11б.)	С.6 (11б.)	С.7 (11б.)	С.8 (11б.)	С.9 (22 б.)	С.10 (11 б.)	С.11 (11б.)	С.12 (11б.)	С.13 (22б.)	С.14 (11б.)	С.15 (11б.)
Самостійна робота	СР до Т 1 (5 б.)	СР до Т 2 (5 б.)	СР до Т 3 (5 б.)	СР до Т 4 (5 б.)	СР до Т 5 (5 б.)	СР до Т 6 (5 б.)	СР до Т 7 (5 б.)	СР до Т 8 (5 б.)	СР до Т 9 (5 б.)	СР до Т 10 (5 б.)	СР до Т 11 (5 б.)	СР до Т 12 (5 б.)	СР до Т 13 (5 б.)	СР до Т 14 (5 б.)	СР до Т 15 (5 б.)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)				МКР 2 (25 балів)							МКР 3 (25 балів)			
Семестровий контроль	Екзамен														

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Навчальна література

1. Богдашина О.М. Джерелознавство історії України: Теорія, методика, історія: Навч.-метод. посібник. – Х., 2005.
2. Довгопол В. М. Джерелознавство історії Української РСР : [Навч. посіб. для іст. ф-тів вузів] / В. М. Довгопол, М. А. Литвиненко, Р. Д. Лях. - К., 1986.
3. Історичне джерелознавство /Під ред. Я.С.Калакури. – К., 2004.
4. Источниковедение истории СССР. Учебник. /Под ред. Д.И.Ковальченко. – М.,1981.
5. Источниковедение новейшей истории России : теория, методология и практика / [Ю. П.Бокарев, Л. В. Борисова, С. В. Журавлев и др.]. - М., 2004.
6. Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники Российской истории. Учебное пособие. – М.,1998.
7. Кабанов В. В. Источниковедение истории советского общества : Курс лекций / Рос. гос. гуманит. ун-т. - М., 1997.
8. Ковальский Н.П. Источники по истории Украины XVI-XVII ст. в Литовской метрике и фондах приказов ЦГАДА: Уч. пособие. – Днепропетровск, 1979.
9. Ковальский Н.П., Мыщик Ю.А. Анализ архивных источников по истории Украины XVI-XVII вв.: Уч. пособие. – Днепропетровск, 1984.
10. Крутиков В. В. Источники по социально-экономической истории Украины периода капитализма (1861-1900) : Учеб. пособие / В. В. Крутиков. - Днепропетровск, 1980. - Ч. 1. - 1980.
11. Литвиненко М.А. Джерела історії України XVIII ст. – Харків,1970.
12. Макарчук С.А. Писемні джерела з історії України. – К., 1998.
13. Макарчук С.А. Джерелознавство історії України. – Львів, 2008.
14. Нариси з історії суспільних рухів та політичних партій в Україні (XIX-XX ст.) Навч. пос. – Львів, 2001.
15. Підгаєцький В. В. Основи теорії та методології джерелознавства з історії України XX століття: Навч. посіб. для іст. ф-тів ун-тів. - Дніпропетровськ, 2001.
16. Санцевич А. В. Джерелознавство з історії Української РСР : 1917-1941. - К., 1981.

17. Видання джерел

18. Багатопартійна українська держава на початку XX ст.: Програмні документи перших українських політичних партій. – К.,1992.
19. Вернадский В.И. Дневники. 1917-1921. – К.,1995.
20. Вивід прав України: Зб. док. – Л.,1991.
21. Галицько-Волинський літопис. – Л.,1994.
22. Гійом Левасер де Боплан. Опис України. – К., 1990.
23. Грамоти XIV ст. – К.,1996.
24. Грушевський М. Спомини // Київ. – 1988. - №9-12.
25. Грушевський М. Щоденник (1888-1894). – К.,1997.
26. Ділова документація Гетьманщини. XVIII ст. Зб. док. – К.,1993.
27. Документи Богдана Хмельницького. 1648-1657. – К.,1961.
28. Древнерусские княжеские уставы XI-XV вв. – М.,1976.
29. Конституційні акти України 1917-1920 рр. – К.,1992.
30. Конституція України. – К.,1996.
31. Костомаров М.І. Закон Божий (Книга буття українського народу). – К.,1992.
32. Махно Н. Воспоминания, материалы, документы. – К., 1991.

33. Мемуари до історії Південної Русі. Вип. I (XVI ст.). – Дніпропетровськ, 2005.
34. Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст.: 3б. документів і матеріалів. – К., 1991.
35. Повесть временных лет : [в 2 ч.] / АН СССР. – М. - Л., 1950. - Ч.1: Текст и перевод. – М., 1950.
36. Повесть временных лет [Текст] : [в 2 ч.] / АН СССР. – М. -Л., 1950. - Ч.2: Приложения. – М., 1950.
37. Політична історія Гетьманщини XVIII ст. в документах і матеріалах / Л.Г.Мельник. – К., 1997.
38. Права, за якими судиться малоросійський народ. 1743. – К., 1991.
39. Січинський В. Чужинці про Україну. – К., 1992.
40. Скоропадський П. Спогади – К., 1995.
41. Слово о полку Игореве, Игоря сына Святославля, внука Ольгова / Авторизов. пер.: Б. Д. Быченко, А. Б. Быченко. – М., 1994.
42. Слюсаренко А.Г. Історія Української Конституції. – К., 1993.
43. Українська Центральна Рада: Документи і матеріали: У 2 т. – К., 1996.
44. Універсали Богдана Хмельницького. – К., 1998.
45. Універсали Івана Мазепи, 1687-1709 / [Упоряд. І. Бутич ; Редкол.: П. Сохань та ін.] - К.;Л., 2002.

Архівознавство

1. Архівознавство: підручник / за ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – К., 2002.
2. Архівознавство: підручник / за ред. Я.С. Калакури та І.Б. Матяш. – К., 2010.
3. Методичний комплекс навчальної дисципліни “Спеціальні історичні дисципліни” для спеціальності “Історія” / уклад. А.В. Гедьо. – Донецьк: ДонНУ, 2011. – 83 с.
4. Хрестоматія з архівознавства: навч. посіб. / упоряд. Г.В. Боряк. – К., 2003.
5. Алексеева Е.В. Архивоведение: учеб. пособ. / Е.В. Алексеева. – М., 2004.
6. Крайская Э.В. Архивоведение: учебник / Э.В. Крайская, Э.В. Челлини. – М., 1996.
7. Крайская Э.В. Организация архивного дела в СССР: учеб. пособ. / Э.В. Крайская. – М., 1980.
8. Нариси історії архівної справи в Україні: навч. посіб. / за ред. І.Б. Матяш, К.І. Клімової. – К., 2002.
9. Сельченкова С.В. [Експертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика: науково-методичний посібник](#) / С.В. Сельченкова, К.Т. Селіверстова. – К.; Рівне, 2011.
10. Сергазин Ж.Ф. Основы обеспечения сохранности документов: учеб. пособ. / Ж.Ф. Сергазин. – М., 1986.
11. Тельчаров А.Д. Архивоведение: конспект лекций / А.Д. Тельчаров. – М., 2004.
12. Теория и практика архивного дела в СССР: учеб. для вузов /под ред. Ф.И. Долгих и К.И. Рудельсон. – М., 1980.
13. Чикалова С.Ф. Архівознавство: навч. посіб. / С.Ф. Чикалова, В.Я. Яковенко. – Донецьк, 2004.
14. Шепелев Л.Е. Архивные разыскания и исследования: учеб. пособ. / Л.Е. Шепелев. – М., 1971.
15. Шепелев Л.Е. Работа исследователя в архиве: учеб. пособ. / Л.Е. Шепелев. – Л., 1966.

Довідники

1. Архівістика: Термінологічний словник / автори-упоряд.и К.Є. Новохатська, І.Н. Войцехівська, І.Б. Матяш та ін. – К., 1998.
2. Архівні зібрання України: Матеріали до бібліографії довідників, оглядів фондів, колекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scarch.kiev.ua/Archives/Bibliogr/Bibliogr-1.ua.html#ArchColl-Kef> (2001).
3. Архівні установи України: довідник / автори-укладачі О.І. Алтухова, С.І. Андросов, Л.С. Анохіна та ін. – К., 2000.
4. Бібліографічний покажчик видань з документознавства (1975-1995) / Держкомархів України. УДНДІАСД. Галузева служба НТІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scarch.kiev.ua/BiblGraph/index.ua.html#Biul2> (2001).
5. <http://www.scarch.kiev.ua/BiblGraph/index.ua.html#Biul2> (2001).
6. Видання архівних установ України. 1925-2001: хронол. поукажчик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scarch.kiev.ua/References/HronolPokua.html#Crono> (2001).
7. Зарубіжна архівна україніка: Матеріали до бібліографії довідників, оглядів фондів, колекцій, зібрань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scarch.kiev.ua/Archives/Bibliogr/Bibliogr-2.ua.html#ForArchUkr> (2001).
8. [Bibliogr/Bibliogr-2.ua.html#ForArchUkr](http://www.scarch.kiev.ua/Archives/Bibliogr/Bibliogr-2.ua.html#ForArchUkr) (2001).
9. Національний архівний фонд України: засоби інтелектуального доступу до документів / Упоряд.: Н.М. Христова, В.В. Бездрабко. – К., 2002.
10. Полянская Л.И. Архивные справочники /Л.И. Полянская. – М., 1961.
11. Проблеми втрачених та переміщених архівів, бібліотек, музеїв: Матеріали до бібліографії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scarch.kiev.ua/Archives/Bibliogr/Bibliogr-1.ua.html#ArchMoved> (2001).
12. [.ua.html#ArchMoved](http://www.scarch.kiev.ua/Archives/Bibliogr/Bibliogr-1.ua.html#ArchMoved) (2001).
13. Справочник научного работника: архивы, документы, исследования / сост. Ю.М. Гроссман, В.Н. Кутик. – Львов, 1983.
14. Українська архівна енциклопедія / за ред. І.Б. Матяш, І.Н. Войцехівська, Л.А. Дубровіна та ін. – К., 2008.
15. Центральний державний архів громадських об'єднань України: путівник / автори-упоряд.и: Б. Іваненко, О. Бажан, А. Кентій, Н. Маковська. – К., 2001.
16. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України: путівник / автори-упоряд.и: Ю. Кулініч, С. Куш, М. Ходоровський. – К., 2003. – Вип.1.; К., 2004. – Вип.2.
17. Центральний державний науково-технічний архів України: путівник / автори-упоряд.и: М. Балишев, О. Балишева, О. Барікіна, О. Дождьова. – Харків, 2007.

Монографії, статті

1. Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: доп. і повід. наук. конф. (15-16 березня 1995 р.). – К., 1996.
2. Апанович О.М. Архів Коша Запорізької Січі / О.М. Апанович // Архіви України. – 1989. – № 6.
3. Боброва Е.В. Архивный гипертекстовый справочник в Рунете: опыт и перспективы / Е.В. Боброва // Отечественные архивы. – 2003. – № 1.
4. Боряк Г.В. Сукупна архівна спадщина України: до проблеми змісту понять Державного та Національного архівного фонду / Г.В. Боряк // Архіви України. – 1995. – № 4-6.

5. Вальберг Х. Электронные документы в архивах / Х. Вальберг // Отечественные архивы. – 2004. – № 1.
6. Витт Р. Некоторые особенности архивного дела в ФРГ / Р. Витт // Отечественные архивы. – 1995. – № 4.
7. Вяликов В.И. Архивное строительство в СССР (1917-1945): монография / В.И. Вяликов. – М., 1976.
8. Гельман-Виноградов К.Б. Трудности научной трактовки понятия «документ» и пути их преодоления / К.Б. Гельман-Виноградов // Отечественные архивы. – 2005. – № 6.
9. Довбищенко М.В. Українські церковні архіви литовсько-польської доби / М.В. Довбищенко // Архіви України. – 2001. – № 6.
10. Драгомірова Л.І. Національний архівний фонд України: нормативно-правове поле формування та функціонування / Л.І. Драгомірова // Архіви України. – 2004. – № 4-6.
11. Драгомірова Л.І. Оптимальна модель організації документів НАФ: методологія визначення і технологія створення / Л.І. Драгомірова // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
12. Жукова М.П. Комплектование архива электронными документами / М.П. Жукова // Отечественные архивы. – 2000. – № 2.
13. Залаев Г.З. Архивы и интернет / Г.З. Залаев, Е.В. Боброва // Отечественные архивы. – 2000. – № 2.
14. Карапетянц И.В. Система архивных учреждений в Швейцарии / И.В. Карапетянц // Отечественные архивы. – 1992. – № 2.
15. Кентій А.В. Обліково-довідковий апарат держархівів, його стан, перспективи розвитку і вдосконалення // Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доп. і повід. наук. конф. (15-16 березня 1995 р.). – К., 1996. – С. 26-32.
16. Кисельова А. Відкриті інформаційні ресурси архівного порталу України: структура, наповнення, моніторинг / А. Кисельова // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
17. Козлов В.П. Архивы Центральной и Восточной Европы в посттоталитарный период / В.П. Козлов // Отечественные архивы. – 1997. – № 1.
18. Козлов В.П. О некоторых современных теоретико-методологических проблемах архивоведения и источниковедения / В.П. Козлов // Отечественные архивы. – 1995. – № 2.
19. Кузнецов С.Л. О некоторых проблемах делопроизводства и создания электронных архивов / С.Л. Кузнецов // Отечественные архивы. – 1995. – № 1.
20. Кукарина Ю.М. Электронные документы в законодательных актах стран СНГ / Ю.М. Кукарина // Отечественные архивы. – 2002. – № 1.
21. Кулешів С.Г. Електронний документ у системі сучасного діловодства / С.О. Кулешів // Архіви України. – 2004. – № 4-6.

22. Ларина В.Г. Информатизация архивной отрасли / В.Г. Ларина // Отечественные архивы. – 2002. – № 1.
23. Лозенко Л.І. Празький український архів: історія і сьогодення / Л.І. Лозенко // Архіви України. – 1994. – № 1-6.
24. Матяш И.Б. Архивная наука и документоведение Украины на современном этапе / И.Б. Матяш // Отечественные архивы. – 2002. – № 6.
25. Матяш І.Б. Архів у техногенному суспільстві: загрози та шляхи їх подолання / І.Б. Матяш // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
26. Матяш І.Б. Українська архівна періодика 1920-1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія: монографія / І.Б. Матяш. – К., 1999.
27. Медушевская О.М. Архивный документ, исторический источник в реальности настоящего / О.М. Медушевская // Отечественные архивы. – 1995. – № 6.
28. Метальнікова Н.Б. Суспільно-політичні формування – нові джерела комплектування державних архівів / Н.Б. Метальнікова, Є.Б. Смоляр // Архіви України. – 1991. – № 5-6.
29. Мітюков О.Г. З історії архівів України / О.Г. Мітюков // Архіви України. – 1991. – № 2.
30. Мітюков О.Г. Радянське архівне будівництво на Україні. 1917-1973: монографія / О.Г. Мітюков. – К., 1975.
31. Новохатський К. Архівне законодавство України (1991-2001) К. Новохатський // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство: міжвід. збірник наукових праць. – К., 2002. – Вип. 5: Архіви – складова інформаційних ресурсів суспільства.
32. Новохатський К.Є. Архіви колишньої Комуністичної партії України: досвід інтеграції (1991-2004)
33. / К.Є. Новохатський // Архіви України. – 2004. – № 4-6.
34. Палієнко М.І. Український національний музей-архів у Празі (1923-1930): історія створення та основні напрямки діяльності / М.І. Палієнко // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
35. Рудельсон К.И. Каталогизация документальных материалов в архивах СССР: учеб. пособ.
36. / К.И. Рудельсон. – М., 1958.
37. Санцевич А.В. Роль архівів у розвитку історичної науки / А.В. Санцевич // Архіви України. – 1988. – № 3.
38. Сельченкова С.М. Методика визначення джерел комплектування державних архівів / С.М. Сельченкова // Архіви України. – 1993. – № 4-6.
39. Сельченкова С.М. Організаційно-методичні засади складання списків джерел формування НАФ України та списків джерел комплектування державних і комунальних архівів / С.М. Сельченкова
40. // Архіви України. – 2004. – № 4-6.
41. Синдик З.О. Джерела комплектування державних архівів документами особового походження діячів літератури та мистецтва / З.О. Синдик // Архіви України. – 1992. – № 4.
42. Старостин Е.В. Зарубежное архивоведение: учебник / Е.В. Старостин. – М., 1997.
43. Сулова Е.Н. Поиск архивных документов: учеб. пособ. / Е.Н. Сулова. – Л., 1987.
44. Танонин В.А. Информационное общество и архивы на машиночитаемых носителях / В.А. Танонин // Отечественные архивы. – 1994. – № 1.
45. Тихонов В.И. Электронные архивы и электронный документооборот / В.И. Тихонов, В.Ф. Юшин

46. // Отечественные архивы. – 1999. – № 2.
47. Тихонов В.И., Юшин В.Ф. Электронные архивы и электронный документооборот // Отечественные архивы. – 1999.- № 2.
48. Тюнеев В.А. Архивное наследие стран СНГ: хранение, доступ, использование // Отечественные архивы. -1998.- № 5.
49. Христова Н.А. Грошова оцінка документів НАФ України / Н.А. Христова // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
50. Христова Н.А. Схема класифікації документної інформації в системі каталогів державного архіву України / Н.А. Христова // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 2004. – Т.11.
51. Шапошников А.С. Основные направления и перспективы оцифрования архивных документов
52. /А.С. Шапошников // Отечественные архивы. – 1996. – № 4.

Джерелознавство Всесвітньої історії

1. Барг М.А. Категории и методы исторической науки. – М.,1984.
2. Барг М.А. Эпоха и идеи. Становление историзма. – М., 1987.
3. Бельчиков Н.Ф. К анализу современного источниковедческого сознания // Мир источниковедения. –Пенза, 1994.
4. Бельчиков Н.Ф. Литературное источниковедение. М., 1983.
5. Биск И.Я. Курс лекций по источниковедению новой и новейшей истории. – Тамбов, 1971.
6. Булыгин И.Я. Предмет и задачи источниковедения. – М.,1989.
7. Вебер Б.Г. Историографические проблемы. – М., 1974.
8. Вернадский В.И. Дневники. 1917- 1921. – Киев, 1995.
9. Віднянський С. В. Стан, проблеми та перспективи досліджень із всесвітньої історії в Україні // Укр. істор. журн. – 2010. – № 5. – С. 166–179.
10. Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки. – М., 1984.
11. Зашкільняк Л. Методологія історії: від найдавніших часів до сучасності. – Львів,1999.
12. Иванов Г.М. Исторический источник и историческое познание. –Томск, 1973.
13. Историография истории нового времени стран Европы и Америки. – М.,1990.
14. История всемирной литературы. В 9 тт. Тт. 1-2. – М., 1983 и 1984.
15. История идей как методология гуманитарных исследований. – СПб., 2001.
16. Источниковедение XX столетия. – М.,1993.
17. Источниковедение и компаративный метод в гуманитарном знании. – М.,1996.
18. Источниковедение: теоретические и методические проблемы. – М.,1969.

19. Історичне джерелознавство /Підручник для студентів історичних спеціальностей. Під ред.Калакури Я.С., Війцехівської І.Н., Корольова Б.І., Павленко С.Ф., Палієнко М.Г. – Київ, 2002.
20. Історичні джерела та їх використання. – Київ, 1964. – Вип.1.
21. Калакура Я. Зарубіжний світ у вимірі новітньої української історіографії // – Україна, Європа і світ: Міжнародн. збірн. наукових праць. – Вип. 11. – Тернопіль, 2013. – С. 207–219.
22. Квіт С. Герменевтика / Посібник. – Київ, 2005.
23. Ковальченко И.Д. Исторический источник в свете учения об информации (К постановке проблемы) // История СССР. – 1982. – №3. - С.63-80.
24. Коломийцев В.Ф. Методология истории. От источника к исследованию. – М., 2001.
25. Копосов Н.Е. Как думают историки. – М., 2001.
26. Кроче Б. Теория и история историографии. – М., 1998.
27. Ланглуа Ш., Сеньобос Ш.-В. Введение в изучение истории. – СПб., 1913.
28. Лаппо-Данилевский А.С. Методология истории. – Т.II. – СПб., 1913.
29. Медушевская О.М. Источниковедение и вспомогательные исторические дисциплины в современной зарубежной архивистике. – М., 1996.
30. Медушевская О.М. Источниковедение: теория, история, метод. – М.,1996.
31. Медушевская О.М. Современное зарубежное источниковедение. – М.,1983.
32. Медушевская О.М. Теоретические проблемы источниковедения. –М.,1977.
33. Мнухина Р.С. Источниковедение истории нового и новейшего времени. – М., 1970.
34. Немировский А.И. У истоков исторической мысли. Изд. 2-е. – Воронеж, 1986.
35. Про А. Двенадцать уроков по истории. – М., 2000.
36. Пронштейн А.П. Методика исторического источниковедения. – Ростов-на-Дону, 1976.
37. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания: Пособие для вузов. – М., 2004.
38. Румянцева М.Ф. Теория истории: Учебное пособие. – М., 2002.
39. Смоленский Н.И. Об исследовании британского учёного Дж. Тошем проблем методологии истории // Новая и новейшая история. – 2002.
40. Смоленский Н.И. Теория и методология истории: Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. – М., 2005.
41. Таран Л.В. Провідні тенденції світової історіографії в ХХ ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Укр. іст. журнал. – К.,1998. – № 5.

42. Тартаковский А.Г. Некоторые аспекты проблемы доказательности в источниковедении //История СССР. – 1973. – № 6. – С.54-80.
43. Теория и методика историографических и источниковедческих исследований: Межвуз.сб.науч. тр. – Днепропетровск, 1989.
44. Томпсон П. Голос прошлого. Устная история. – М., 2003.
45. Тош Д. Стремление к истине: Как овладеть мастерством историка. – М., 2000.
46. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. – К., 2000.
47. Фарсобин В.В. Источниковедение и его метод. Опыт анализа понятий и терминологии. – Москва, 1983.
48. Фарсобин В.В. Источниковедение и его метод: опыт анализа понятий и терминологии. – М., 1983.
49. Фролов Э.Д. Факел Прометея. Очерки античной общественной мысли. – Л., 1991.
50. Фуко М. Археология знания. Пер. С фр. – К., 1996.
51. Шмидт С.О. О классификации исторических источников // Вспомогательные исторические дисциплины. – Л., 1985.
52. Шмидт С.О. Путь историка. Избр. труды оп источниковедению и историографии. – Москва, 1997.
53. Яковенко Н. Вступ до історії. – К., 2007.
54. Янин В.Л. Очерки комплексного источниковедения. – Москва, 1977.